

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ความเห็น

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาเรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘ และเรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘ เข้าด้วยกัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีคู่กรณีเดียวกันและประเด็นวินิจฉัยมีความเกี่ยวเนื่องกัน

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติมและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องได้รับจัดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เดิมชื่อ พรรคเกษตรมหาชน ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๑ ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคคนขอปลดหนี้ พรรคไทเป็นไท พรรคไทยเป็นไท และเป็นชื่อพรรคคนขอปลดหนี้ ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ และนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องได้มีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และผู้ร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้องทั้งสองด้วยเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ จำนวน ๗๐๔,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนสี่พันบาทถ้วน) และได้รับเงินจำนวนดังกล่าวจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ต่อมาผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และส่งคืนเงินเหลือจ่ายพร้อมดอกเบี้ย จำนวน ๒๒๑,๕๐๑.๒๖ บาท (สองแสนสองหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยเอ็ดบาท ยี่สิบหกสตางค์) เนื่องจากไม่ได้ดำเนินงานตามโครงการจำนวน ๕ โครงการ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ ผลการตรวจสอบตามหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ ปรากฏว่ามีเหตุต้องเรียกเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุน จึงได้มีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องเรียกเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุน หรือเรียกคืนเงินสนับสนุนหากผู้ถูกร้องไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายได้ ผู้ถูกร้องได้จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมจำนวนหนึ่ง แต่ยังคงขาดการจัดส่งเอกสารในโครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่พรรค คือ ค่าพาหนะเดินทาง จำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) ต่อมาผู้ถูกร้องได้มีหนังสือที่ คปน.๐๐๑/๐๐๙ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๗ แจ้งว่าจะดำเนินการโอนเงินจำนวนดังกล่าว ในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๗ แต่ผู้ถูกร้องก็มีได้โอนเงินคืนให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง แต่อย่างใด

ผู้ร้องได้มีหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๖๙๗๙ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรียกคืนเงินสนับสนุนจากผู้ถูกร้องเป็นจำนวน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) โดยกำหนดระยะเวลาส่งคืนเงินภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งจากผู้ร้องโดยผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด

ผู้ร้องพิจารณากรณีผู้ถูกร้องซึ่งไม่จัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนและหรือไม่คืนเงินสนับสนุนในกรณีที่ไม่สามารถส่งเอกสารประกอบดังกล่าวได้ตามที่ผู้ร้องแจ้งให้ดำเนินการ จึงเป็นการไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๓ และเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๙๓ และผู้ร้องขอให้มีคำสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๗ และให้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ดังกล่าว มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่คำสั่งยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙๘ ประกอบมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

๒. ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ จำนวน ๖๗๔,๐๐๐ บาท (หกแสนเจ็ดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) และได้รับเงินจำนวนดังกล่าวจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ผู้ถูกร้องได้ยื่นแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบในเบื้องต้นพบว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการจำนวน ๒ โครงการและรายงานว่าคงเหลือเงินส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองพร้อมดอกผลจำนวน

๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันห้าร้อยแปดสิบสี่บาทสี่สิบห้าสตางค์) แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ส่งคืนเงินดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ยภายในเดือนมกราคม ๒๕๕๖ แต่อย่างไร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คณะทำงานดังกล่าวได้รายงานผลการตรวจสอบเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๗ และที่ประชุมคณะทำงานมีมติให้ผู้ถูกร้องดำเนินการจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมในแผนค่าใช้จ่ายในการเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมือง เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมือง ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ ซึ่งผู้ถูกร้องเบิกจ่ายเงินสนับสนุนจำนวน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมืองตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ รวมทั้งมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามโครงการดังกล่าวจำนวน ๗,๐๘๐ บาท ภายในเวลาที่กำหนดซึ่งผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งแล้ว แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการตามให้ผู้ร้องแจ้งให้ดำเนินการแต่อย่างไร และผู้ร้องได้มีหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๑๔๐๙ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าวโดยผู้ถูกร้องได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างไร

ผู้ร้องพิจารณากรณีผู้ถูกร้องซึ่งไม่จัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนและหรือไม่คืนเงินสนับสนุนในกรณีที่ไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบดังกล่าวได้ ตามที่ผู้ร้องแจ้งให้ดำเนินการจึงเป็นการไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๘๓ และเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๘๓ และผู้ร้องขอให้มีคำสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปี

นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๗ และให้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ดังกล่าว มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๘ ประกอบมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้อง ได้มีมติในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ให้ยกเลิกพรรคผู้ถูกร้อง และยกทรัพย์สินให้แก่มูลนิธิกตัญญูตั้งอุทิศ (องค์การสาธารณประโยชน์) และนายอภิชาติทวีวิทย์ ศรีอารวงศา รักษาการนายทะเบียนสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคและนายทะเบียนสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗ และคณะกรรมการบริหารพรรคได้หมดวาระเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ ๔ ปี ตามข้อบังคับพรรคไทเป็นไท พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยไม่เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคเป็นเวลาห้าปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ เนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคหมดวาระการดำรงตำแหน่ง

ผู้ร้องยื่นคำชี้แจง สรุปได้ว่า พรรคคนขอปลดหนี้โดยมติที่ประชุมใหญ่มีมติให้เลิกพรรคผู้ถูกร้อง แต่ตามข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องมิได้กำหนดเรื่องการเลิกพรรคการเมืองไว้ สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งจึงแจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องทราบและหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องแจ้งว่าไม่ประสงค์เลิกพรรคการเมืองแล้ว สำหรับกรณีคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบ ๔ ปี เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ แต่คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารชุดใหม่จากผู้ร้องตามข้อบังคับพรรคของผู้ถูกร้อง ข้อ ๒๑ วรรคห้า

ปัญหาที่ต้องพิจารณามีว่า มีเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ จำนวน ๗๐๔,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนสี่พันบาทถ้วน) และ ๖๗๔,๐๐๐ บาท (หกแสนเจ็ดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) ตามลำดับ และได้รับเงินจำนวนดังกล่าวจาก สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคมของปีถัดไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๘๒ แต่ปรากฏว่ารายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ยังขาดหลักฐานในโครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่พรรค คือ ค่าพาหนะเดินทาง จำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) และรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ยังขาดหลักฐานในแผนค่าใช้จ่ายในการเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมือง คือ ใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ ซึ่งผู้ถูกร้องเบิกจ่ายเงินสนับสนุนจำนวน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) และทั้งสองกรณีผู้ร้องได้มีหนังสือให้ผู้ถูกร้องจัดส่งหลักฐานดังกล่าวหรือให้คืนเงินสนับสนุนหากผู้ถูกร้องไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายได้ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ดำเนินการจัดส่งหลักฐานหรือคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ ประกอบมาตรา ๘๒

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๘๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป”

และมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ของพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมือง ตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีตามมาตรา ๔๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองตามที่ได้รับจากกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารการเงินและควรต้องอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง เมื่อพรรคผู้ถูกร้องมีการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ดังนั้นผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าว มิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองตามที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องและการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อพรรคผู้ถูกร้องมีการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จึงมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้จ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองโดยไม่ถูกต้องจนเป็นผลให้ผู้ถูกร้องไม่สามารถดำเนินการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องได้ สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่อ้างว่าที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องมีมติเป็นเอกฉันท์ยกเลิกพรรคคนขอปลดหนี้ และคณะกรรมการบริหารพรรคทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระนั้น เห็นว่า การเลิกพรรคการเมืองต้องเป็นไปตามเหตุที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งบัญญัติให้พรรคการเมืองย่อมเลิกด้วยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ไม่ปรากฏเหตุแห่งการเลิกพรรคการเมืองแต่อย่างใด สำหรับกรณีการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรคนั้น เห็นว่า ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องข้อ ๒๑ วรรคห้า กำหนดว่า “ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคชุดดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากนายทะเบียนพรรคการเมือง” จึงไม่มีเหตุที่จะมีคำสั่งตามคำขอของผู้ถูกร้องได้ ดังนั้นจึงให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็น ดังนี้

๑. ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒

๒. ตัดสิทธิผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๗ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ดังกล่าวเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่ง ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๘

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ